

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petisor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lap szerkesztőségéhez (IV. Lövész-utca 13. sz.) kérjük küldeni.

Budapest, 1885.

14. szám.

Április 2.

A föltámadás ünnepe.

Üdvözítők dicső feltámadása után tanítványai előtt megjelenvén, mondá: »Békesség veletek, ne féljetek.«

Oh az áldott béke!.. Bár meghozná azt a föltámadás ünnepe!

Egyházunk dicső feje, XIII. Leó pápa, valahányszor fölszólal, panaszkodni kénytelen: hogy a felforgató elveknek Olaszországban fölülkerekedése nem hagyja meg neki azt a békét, melyre az Egyház független és szabad kormányzatához szüksége van. És csak nem rég is, midőn Róma lelkészeit és böjti hitszónokait fogadá, panaszszavát hallatá a társadalom mai állapota fölött, »mely annyira sajnálatos, annyira szomorú az istentelen és fölforgató elvek folytonos terjedése miatt, a melyek komolyan veszélyeztetik nem csupán szent vallásunknak, de magának a polgári társadalomnak is érdekeit.«

Franciaország harcban van anyagi és szellemi téren. A gyarmat-politika érdekében háborúba boesátkozott Tonkinggal, amely háború, daczára a tengeren és száraz földön kivivott fényes sikereknek, veszélyt rejt magában az országra nézve. Mert a pekingi kormány, bízva segélyforrásaiban, nem egy könnyen fog egy, reá nézve hátrányos béke kötésébe beleegyezni. Másrészt az óriási hadiköltségek kimerítik Franciaország pénzerejét. A tonkingi expeditiót ma már chinai háborúnak nevezhetni, s Franciaország a nehézségeknek jóformán csak kezdetén van. Neveli e háboru miatt a katolikus Franciaország elégedetlenségét az, hogy a háború folytán a keresztények ellen felbőszült chinaiak véres boszut állanak az ott élő védtelen keresztényeken és kardélre hányják a hittérítőket és híveiket.

És minő esztelen harczot folytat a francia kormány a katolicizmus ellen! Évek óta tart az, és nincsen kilátás, hogy egyhamar vége szakadjon, mert a mai radikális francia köztársaság a katolicizmusban ellenségét tekinti, — mintha bizony egy jól rendezett, igazságos alapokra fektetett államhatalomnak hivebb szövetségese volna a katolicizmusnál!

Anglia mind sulyosabb zavarokba bonyolódik Egyptom és Szudán miatt. Most már a Mahdi győzelme folytán megsértett nemzeti büszkeség azt látszik követelni, hogy visszavivja Kartumot és boszút álljon a meggyilkolt Gordon miatt. Ki tudná megmondani az időt, mely meghozza ott a béke olajágát?

Oroszország fölhasználva Anglia zavarait a Keleten folytatni szándékozik hódításait. Fenyegetőzik, hogy elfoglalja Afganisztán fővárosát, Herátot; Anglia pedig kijelenti, hogy úgy ezt hadizenetnek fogná tekinteni. Nem lehetetlen tehát, hogy Európa első tengeri hatalma és Éjszak kolosszusa beláthatlan következményekkel bírható háborut fog egymás ellen vívni.

És Olaszország, mely törvénytelen alapon áll, mert bitorolja az egyházállam birtokait; mely törvénytelenül lefoglalta a zárdák és egyéb egyházi intézetek javait, részint az egyház iránti gyűlöletből, részint hogy a fölesigázott adók daczára folyton növekedő pénz-zavarain segítsen, könnyelműen Egyptom kikötőit foglalgatja el, ez által még nagyobb inséget hozván az országra. És folytatja harczát az Egyház feje és általában a katolicizmus ellen, nem okulván a történelem azon tanulságán, hogy mindeddig latin eredetű népet és nemzetet a katolicizmustól elszakítani nem sikerült.

Béke után sovárognak Németországnak hű katolikusai, kik a legpéldásabb kitartással másfél tizeden át ellenállanak a csábitásnak úgy, mint a fenyegetésnek

egyházuk és vallásuk szent igazai védelmében és visszavívásában. Oly férfiak állanak élükön, kik egész Európa bámulatát vívták ki, akár törhetlen hithűségüket, akár az egyházpolitikai ügyekben való jártasságukat, akár fényes tehetségeiket, akár szívósságukat és jellemzi-lárdságukat tekintjük. Az a fractio, amely ily férfiaktól áll és azok a katolikusok, kik meg nem inogva annyit tűrnek és áldoznak, kétségtelenül látni fogják föltűnni a béke szívérványát, mely hosszú szenvedéseiknek véget vetend.

Édes hazánkban is elég okunk van békét kívánni. Feltűnően nincs az megzavarva, sőt készséggel elismerjük, hogy nem egy tekintetben helyzetünk kedvezőbb több más országokénál és nemzetekénél, ha azt akár mint magyarok, akár mint katolikusok tekintjük. — De — mint katolikusok szólunk, mert politizálni e helyen nincsen jogunk — ki tagadhatná, hogy nálunk katolikusoknál sok mindenfélének másként kellene lennie! Akár az államhoz való viszonyunkat, akár hitéletünket tekintjük, sok mindenfélét el kellene távolítani, s kötelességünk azon lenni, hogy el is távolítsuk, — míg elmondhatjuk, hogy nincsenek többé sérelmeink, hogy teljes a béke. Ezen békére pedig az utat az összetartás fogja egyengetni, mely bárha minél szorosabbá, minél tömörebb testté fűzőn bennünket.

Üdvözöljük tehát egymást a kereszténység nagy ünnepén, a föltámadás napján Krisztus szavaival: »Békeség nektek!« Lakozzék köztünk rendíthetlen hithűség, egyházunk iránti fiui engedelmesség, akkor megadatik nekünk mindaz, mi a valódi béke kellékeit képezi. És akkor »ne féljünk«. Isten karja hatalmas; meg fog bennünket védeni vész- és viharban, ha részünkről is hiven teljesítjük kötelességünket.

Adjon Isten valódi békét az egész világnak, — első sorban hazánknak és nekünk katolikusoknak!

Téli fenyves.

(Szabadon a németből.)

Andalogva zöld fenyűk alatt
Elmerengék téli bús napon:
Ha zimankós hóvihar szalad
Nyargalózva sima jéglapon.

Ha szemem fáj napderős havon,
S rezg vakítón millió jégecz:
Szív, szem enyhül, ha fenyű vadon
Zöld palástja árnyasan fedez.

Míg a hó, — nagy szemfedő lepel, —
Tört virágot, holt csirát temet:
Zöld fenyű új életet lehel,
S költi szebb tavaszreményemet.

A tűnő nap végsugára int
Barna felleg gyászravatalán.
S zöld fenyűre bíbor ajka hint
Békecsókot, — bucsúzik talán!?

Este van; a bujdosó madár
Fenyves ágán zengi: »itt vagyok!«
Csillagokkal ég a mennyhatár...
S a fenyűn át gyertyaként ragyog.

Zöld fenyűk közt hogyha járdalok:
Hejh eszembe jut szép Bethlehem,
Hol Tavaszt daloltak angyalok
S csillag égett pálma-levelel.

Igy, ha télnék hóviharja dül
Zöld fenyűk közt állni jó dolog:
Itt sirom telére, s rajta túl
Szép örök fenyűmre gondolok!

..... S. J.

Jeanne Hachette.

(Történelmi beszély.)
(Folytatás.)

II.

Ezalatt a két fiatal gondtalanul engedé át magát a viziontlátás örömeinek. Az első néma elragadtatásra következtek a kérdezősködések, tudósítások, emlékek, a hosszú, nehéz, csaknem egy egész évi távollét miatti panaszok.

— És mégis hinni szeretném, hogy az egész egy gonosz álom, mondá Jeanne, míg fejét kedvese vállára hajtá, és ismételve annak haját és arcát végig simítá, mintha meg akarna arról győződni, hogy ébren van, hogy az ifju csakugyan ott ül mellette. — Nézd Colin, mi ismét ama gyeppadon ülünk, melyen elutazásod előtti estén ültünk; a tölgy ismét kiterjeszti fölöttünk ágait; a rózsák, liliomok, és violák épen úgy virítanak, mint midőn bucsuzni voltál itt: ugy-e te a régi, kedves ifju vagy még mindig? De halvány lettél — folytatá aggályos hangon — halvány és sovány, beteg voltál talán?

Az ifju karjaiba zárá a lányt, és mélyen tekintett annak szép szeméibe.

— Nem tudod Jeanne — mondá, elkomorult arccal — nem tudod, hogy az embert gyötörheti a gondolat, hogy őt el is feledhetik? E gondolat üldözött engem szüntelen.

A lány hátraveté fejét, és kérdőleg nézett az ifjura, de nem hiheté, hogy az komolyan mondta volna e szavakat, miért nevetve mondá:

— Az nem lehet Pilon mester; vagy balgaság az egész! Feledhetik-e egymást azok, kik őszintén szeretnek, miként mi is?

— Tehát te soha sem feledkeztél meg rólam? és soha sem kételkedtél hűségemben? kérdé az ifju.

— Soha, — mondá a lány ragyogó szemekkel.

— Nem féltél soha, hogy valami baj érhet, hogy meghalhatok? kérdé ismét az ifju.

— Mindig imádkoztam érted, — mondá Jeanne, és szép kék szemét az égbe emelé.

Most kéré az ifju, hogy beszélje el neki mint élt elválásuk óta; biz alig volt elbeszélni valója. Az egész napon át szorgalmasan himzett, majd oltár-terítőt, majd ismét hadi-zászlót; most mennyasszonyfátyolt, azután ismét valamely Máriakép ékítményét. Este egy órai pihenést tartott bátyja kertjében. Vasárnap szent Angadresa zárdájába ment szent misére, — ezen zár-

dában neveltetett fel, — itt azután meglátogatta az apácákat, részt vett szerény ebédjökben. — délután velök éneklé a zsolozsmát, s még naplemente előtt visszatért szerény szobáskájába, hogy zavartalanul távollévő kedveséről gondolkodhassék, érte imádkozzék, és hogy a jövőről álmodozzék.

Colin ellenben igen sokat látott és tapasztalt Franciaország és Burgund városaiban. Beszél a zárdákról, Páris csodáiról, az ismeretekről, melyeket magának szerzett, az ünnepélyekről, melyeken jelen volt; de kivált a művészies arany és ezüst művekről, melyeket részint látott, részint ő maga is megtanult.

— Nézd kedvesem — mondá, míg börtáskájából egy kis tokot vett elő — mióta ismerlek, folyton gyűjtöttem a drágaköveket ezen ékszerhez, melyeket azután a tavasszal eme láncz, gyűrű, karkötő és függőbke foglaltam. —

— Oh mily szép, mily gyönyörű! — kiáltá Jeanne, midőn Colin az ékszereket ölében szétraká, a lenyugvó nap utolsó sugaraiban mint megannyi apró nap tündöklének a rubin, smaragd és gyémántkövek.

— Hagy ékítselek föl — mondá az ifju, s míg a karesu nyakot, a gömbölyű karokat és rózsás kis füleket az ékszerekkel ékíté, folytatá:

— Menyasszonyi ékszereid legyenek ezek kedvesem, s ha Isten és a szentek kegyesek irántunk, már nincsen távol a nap, melyen viselni fogod.

Azonban Jeanne csakhamar felnyitá a nyakék csatját és a többi ékszertől is megszabadítani igyekvék tagjait, miközben aggályosan mondá:

— Nem, nem Colin, ez kevélység volna, és bajt okozhatna. Nekem nem szabad felednem, hogy én csak szegény lány vagyok. Vedd csak ismét vissza ezen ékszereket. Oh bár hozhatnál ezek helyett anyád ékszerekrényéből egy egyszerű gyűrűt nekem.

Az ifju visszatolá a lány feléje nyujtott kezét, s mosolyogva simitá meg annak könyvtől nedves arcát s így szólt:

— Talán csak nem kételkedik hős szived? Bizzál, néhány hét alatt minden vágyunk teljesülni fog. Nézd kedvesem, én már mindent kigondoltam magamban. Mesterművem azonnal megkezdem, hogy becsülettel készítem el, reménylem: ha majd azután szülőim tiszteletemre a szokásos lakomát adni fogják, a csehlemster, plébános és a többi jelenlevő vendég előtt szívem óhaját ki fogom nyilvánítani. Szülőim ama napon nem vethetik meg kérésemet — tehát csak addig légy türelmes és kitartó. Akarod ezt lánykám?

— Ezt nem kell ígérnem; — mondá a lány, míg arcát az előbbi kedves mosoly deríté.

— De hallga! mi ez? Ezen jajgatás és kiabálás....

Colin fölállott a gyeppadra, és a sövényen át kinézett az országutra. A szomszédházakból a lakók kirohantak, egy férfiut vettek körül, ki kezeivel hevesen hadonázott: egészen porlepett volt, arca lángolt, és többször el kellett hallgatnia, hogy lélekzetet vegyen. De lassankint hangja már erősebb lett, s így jobban, jobban meg lehetett érteni, mit mondott, sőt Colin és Jeanne is tisztán kiveheték szavait.

— Már St. Quentinen tul vannak — mondá a férfiú. Ily derék hadsereget nem lehet mindig látni. A

világ legszebb fegyverei, azután meg a borzasztó ágyuk is velök vannak, melyeket a burgundi herceg a király városaihoz való kulesoknak nevez.

— De hiszen a herceg Normandiába vonul, mi köze van ehhez Beauvaisnek, kérdék többen.

— Oh uraim, hát vajjon Beauvais nem tartozik-e a király legjobb városai közé? — viszonzá a tudósító — és Károlynak, a burgundi hercegnek, van-e hőbb kívánsága, mint ahol csak lehet, ártani Franciaországnak?

E szavakra az asszonyok ismét hangosan kezdének jajveszékélni.

— Csendesség! hagy halljuk a hirnököt — kiáltá egy erős hang. — Hát amint mondod, a herceg maga nincsen a seregnél — folytatá, miután a zaj lecsendesült.

— Nincs uram, ekkoráig még csak az előcsapat vonul Beauvais felé. Crèvecoeur Fülöp áll a csapat élén; a kegyetlen Montmartin is velök van, s mi a herceget illeti, csak néhány napi távolságra van. Beauvais vesze van!

— Oh szentséges Istenanyja! St. Angadrésma, és sz. Péter légy velünk! kiálták az asszonyok.

— Kő nem marad a kővön! — kiáltá egy a férfiak közül. —

— Az Avelonba az asszonyok és leányokkal, ha meg akarjuk őket menteni a vad Crèvecoeur és Montmartintól! — mondák mások.

A nagy zivaj között végre egy alacsony férfi lépett fel az ott levő kút párkányára és felszólítá a szomszédokat, hogy adjanak helyet az észnek, és ne ingereljék a hatalmas ellenséget hasztalan ellenállásokkal.

— Le a gyávával! Le az árulóval! — kiáltá néhány izmos fiatal ember, és az alacsony férfit le akarák vetni a kútba: de barátai köréje gyűltek, s ő még nagyobb hévvel folytatá:

— Mit nyertek vele, ha felnyársaltjátok és megsüttetitek magatokat. Egyik úgy, mint a másik, adóval fog sanyargattatni benneteket. Itt époly súlyos a háború terhe, mint amott, s ha az egyiknél nagy a kegyetlenség, a másiknál nem csekély a kapzsiság. Én nem nevezem meg egyiket sem, de ti tudjátok, hogy mint értem. Kinek semmi mása nem maradt, mint az élete, annak jól meg kell választania, hol helyezze legalább ezt biztonságra...

— Igaza van! Valóban igaza van! — hangzék most minden oldalról, kivált a nők tetszését nyerék meg e szavak, s azért minden oldalról integetének feléje. De most Colin is átugrott a sövényen, s keresztül furakodott a tömegben, azután dörgő hangon így szólt:

— Beauvais férfiai, nektek nem szabad hitszegökké lennetek! Nektek nem szabad elhagynotok a királyt! Hát megfeledeztek-e öcsitekéről, és ősi diésőségekről? Alig 60 éve, hogy az angolok Beauvais előtt álltak, és keményen szorongatták azt, de a lakosok pillanatra sem veszítették el bátorságokat; s midőn legnagyobb volt a veszély, megjelent a falakon sz. Angadrésma, fátyolának legyezésével eloltá a lángokat, s köpenyével feltartá a nyilak és lándzsák záporát! Oh barátaim, hát sz. Angadrésma nem védszentje többé a

városnak? Vajjon nem adhat-e ismét óriási erőt a férfiaknak, sőt nem erősítheti-e a nőket és gyermekeket is a harcra? Oh bizonyára igen: a szent hallja, midőn hozzá kiáltunk: Oh Angadrésma segits!

— Oh Angadrésma segits! — hangzék százszorosan a csendes estben: a nők térdeikre borultak, elfédék arcaikat, kétségben lévén, vajjon a szép ifjú nem maga-e sz. György.

Jeanne is, ki mindig a gyeppadon állt, áhitattal és összetett kezekkel hallgatá őt: még soha sem tűnt fel előtte az ifjú oly fonségesnek, mint e pillanatban. Félelme a közeledő ellenség daczára egészen eltűnt szívéből, s midőn Colin a férfiakkal való rövid tanácskozás után a sövényhez közeledett és Jeanne nevét kiáltá, nyugodt, csaknem vidám arccal hajolt le hozzája.

— Hallgass reám, kedvesem — mondá az ifjú, ki most már nem gondolt arra, hogy szerelmét tovább is titokban tartsa. — A külváros el van veszve; a lakó-soknak az erőd mögött kell tanyát űniök: vagyonukból a mennyit megmenthetnek, magukkal kell vinniök. Szedd össze te is, mit magaddal vinni akarsz, nekem, bármily nehezemre esik is, el kell téged egy kis időre hagynom; de mihelyt lehetséges, azonnal itt leszek ismét, hogy téged szülőim házában biztonságba helyezhessek. Addig is légy bátor és erős!

Ezzel kezét fogták; az ifjú felpattant lovára, még egyszer visszanézett, egyet intett, s a városba nyargalt. Jeanne míg láthatta, utána nézett, azután ő is bement a házba, hogy holmiját összeszedje.

III.

Bazil és Gervaise a burgundi hadak közeledésének rélmirét már nem hallották. Gervaise biztosítása, hogy ismer oly füveket és köveket, melyek által szerelmet lehet ébreszteni vagy megsemmisíteni, megnyugtatták végre a molnárt. Azon ígérettel, hogy mihelyt lehetséges, ismét el fog jöni, haza felé vette utját; Gervaise pedig, kinek a bucsuvételnél néhány ezüstpénzt csusztatott markába, ez által felbuzdítva, lehetőleg gyorsan besántikált a városba, hogy gonosz művét megkezdje.

— Mit adtok nekem! kiáltá, mihelyt a nagy szoba küszöbét, mely akkori időben lakszoba és konyha is volt egyszermind, átlépte. — Mit adtok, — ha jó hírt mondok nektek.

— Colinról? — kiáltá a háziasszony, ki noha nyár volt, mégis a kemence mellett ült, hogy köszvényes lábait melengesse. Pilon Márton pedig, ki egy nagy-beesü kelyhen dolgozott, letevő munkáját, és szokott nyers modorában parancsoló hangon mondá:

— Ki vele, mit tudsz a fiuról?

— Hogy szerenésen haza érkezett, — fuldoklá a vén Gervaise és egy karszékbe ereszkedett, hogy oly vidám, mint hajdan volt, hogy még szebb, mint azelőtt, ha lehetséges volna, hogy ő . . .

— De hát hol van? — szakítá félbe az anyja, az apa pedig gúnyosan kérdé, hogy vajjon Gervaise az ő hajtott arcát nem egy pohár almabor fenekén pillantá-e meg.

— Gunyolódjék csak, — viszonzá Gervaise és gonosz tekintetét vetett a mesterre — hírnöki béremet mégis megszolgáltam. Tudni akarjátok, hogy hol van? —

fordult azután a háziasszonyhoz. — Hát künn van a város kapuja előtt levő kis házban, ott tartja karjaiban kedvesét, s e mellett persze, hogy megfélekedzik agg szülőiről.

— Oh szentséges Szüz! — kiálta fel az anya, s reszkető kezeit összecsapá. — Az én fiam egy külvárosi leányt, egy sehonnai teremést!

— No, olyan sehonnai teremésnek még sem lehet őt mondani — viszonzá Gervaise, annélkül, hogy a házi ur mérges tekintetét figyelmére méltatná. — A szép *Laisné Jeanne* ez, kiről már bizonyára hallottatok ti is, ő ama szegény árvalány, kit az Angadresnia zárdájában neveltek fel. Most fivérénel a külvárosban tartózkodik s keze becsületes munkájával tartja fel magát. — Becsületes emberek ők nénémasszony, ha mindjárt oly szegények is, mint a templom egere, s ha nem is tartoznak valamely tekintélyes családdhoz.

Pilon mester homlokránca bizonyosságul szolgált, hogy ezen utolsó megjegyzés neki volt szánva, s hogy nem volt eltévesztve a hatás: s így Gervaise leányszony folytatá a szép Jeanne előnyeinek magasztalását, tevő pedig ezt oly módon, hogy az anyát a fiu netáni tévedése iránt megnyugtató, de egyuttal arra is számított, hogy Pilon mestert meggyőzze, miszerint épen nem illenek az ő gazdag házába Colin választottja; mert mit is éra tő és rokka kitűnő ügyes kezelése oly házban, hol oly nagyszámú cselédségre való felügyelés és a vagyon rendbentartása jó inkább tekintetbe? Mit ér a szerénység és egyszerűség ott, hol a vagyon és drágaságok ügyes fitogtatása járja inkább, így kívánva ezt a jónevelés stb.

Pilon asszonyt, a beteges nőt, kinek minden testi fájdalom nem okozott annyi kínt, mint a kedves Colinjával való elégedetlenség; ezen balga anyát persze félre lehetett vezetni, miként ezt a mester, annak barátságosabb mosolyáról észrevehé: de szerenésére itt van ő, hogy háza becsületét megőrizze, s ezt meg is akarta őrizni, daczára minden asszonyi furfang, s ifjú föllángolásnak. Noha a látszat szerint munkájába volt elmerülve, mégsem vesztett el egy szót is a kemence mellett való beszélgetésből, s midőn neje anyira megfélekedzék magáról, hogy Gervaisét kérdé, hogy ugyan nem volna-e lehetséges azon leányt valamely ürügy alatt hozzája vezetnie? — tovább már nem mérsékelheté magát, s így szólt:

— El fogtok-e már egyszer hallgatni azzal a balga beszéddel, melylyel szegény vén fejemet elfordítjátok! Nektek előbb az én nézetemet kell ismernetek e dolog felől; sem nektek, sem bárki másnak nem fog sikerülni engem meggyőződésemben megingatni, erről azt hiszem nem lehetek kétségben, ha majd itt lesz az ideje, hogy a fiu nősüljön, meg fogom magam is találni a hozzá illő menyasszonyt. Ha valami bolond viszonyt kezdett, ő lássa, miként szabadulhat ki abból becsülettel. Nekem semmi közöm a dologhoz s nera akarok hallani arról, ezt jegyezd meg magadnak Gervaise.

Mily szívesen koczkázott volna egy jó szót az anya Colin és annak kedvese javára; de a mester haragja elvevé minden bátorságát, reszketve dőlt karszékébe, s még lélegzeni is alig mert, de Gervaise nem hagyá magát egykönnyen megriasztani.

— Urambátyám — mondá sértett méltósággal — az igazságtalanság, sőt mondhatom bűn, hogy te a szégyenséget így megveted. Gondold meg, hogy Isten előtt nem határoz a személy és vagyon; és hogy egy oly jámbor és erényes leány, minő Laisné Jeanne, a szentek szemeiben több becsesél bir, mint a kevély kérő.

— Ne beszélj nekem többet arról a lányról! — mondá a mester, s ezzel a kelyhet oly hevesen tévé le, hogy szinte csengett bele — »Kinek a kenyerét eszem, annak a dalát zengem.« Ezt jegyezd meg magadnak Gervaise. Ha rájövök, hogy a fiut balgaságában megerősítéd, rövid véget vetek a dolognak, s akkor lesheted, miként élsz meg egy koldus herczegnő kegyelméből. Az énerszényemből ugyan nem fog fizetni neked, tehát erre ne számíts: mert mielőtt házamba, családomba jönne, előbb akarok . . .

Nem fejezhette be: egy lovas száguldott el az ablak előtt, a kapu előtt megállott, s a következő pillanatban, feledve a mester előbbi boszuságát, az ajtóhoz sietett, mely csaknem ugyanazon pillanatban szakított fel. A lányasszony kisurrant, hogy az ajtónál hallgatózék. Colin atyja nyakába borult, azután anyjához rohant, ki kezeit terjeszté fia felé, s roskadozva iparkodott felemelkedni székéből.

Azonban nem volt idő a viszontlátás örömeinek hosszas élvezetére; míg Colin beteg anyját a székbe visszahelyezé, a közeledő burgundiakról kezdé beszélni, leírá a külvárosok rettenetes helyzetét, melyek okvetlen az ellenség hatalmába esnek; végre azon kéréssel végzé, hogy vennék szülői az ő házukba Laisné Jeannét.

Az ifju még mindig az anya kezét tartá, s annak széke mellett állva, bizalommal tekintett arezába, s így nem látta atyja elkomorult homlokát, míg az végre szavába vágott, tudni akarva, hogy mi köze van fiának azzal a Laisné Jeannéval.

(Folytatása köv.)

TÁRCSA.

Egy keresztény-zsidó házasság.*)

A szives olvasó eddig talán egyik-másik lapban olvasta, vagy legalább hallomás után tudomása van róla, hogy a pápa ő szentsége egy keresztény nőnek fölmentvényt adott arra, hogy egy zsidó férfihoz nőül mehessen.

Az eset mindenesetre feltűnő, és sokak előtt szinte érthetetlen, kivált miután tavaly a keresztény-zsidó házasságról szóló törvényjavaslat főpapjainknak egyhangú ohajtása folytán is megbukott. Tartozunk tehát közönségünknek azzal, hogy a jelzett esetről bővebben szóljunk.

Egy magyarországi zsidó birtokos és nagyiparos, Podraghi báró Popper Lipót legidősebbik fia Sándor tartalékos hadnagy eljegyezte magának a Párisban élő Castrone Blanka grófnét, ki vallására nézve katolikus. Blanka grófné leánya

*) Mióta a fönnebbi cikket sajtó alá adtuk, érkezett a hír, hogy az ott tárgyalt keresztény-zsidó házassághoz a keresztény fél számára a kért fölmentést a pápa nem adta meg. Az eset magában mindig érdekes marad és megérdemli, hogy t. olvasóink róla tudomással birjanak. Tény az, hogy a pápa ő szentsége, ha az okokat elég fontosaknak találja, keresztény és nem keresztény közti házassághoz a keresztény félnek a fölmentést megadhatja.

Szerk.

Marchesi nevű híres operaénekesnőnek, ki e néven sok éven át az olasz opera tagja volt. Mióta Castrone gróf nőül vette, a művészet-től bucsut vett, és évek óta férjével Párisban lakik. Itt tartózkodik egy idő óta báró Popper Sándor is. Az eljegyzettek közt házassági akadály létezett, minthogy, mint említők, a férfi zsidó, a nő pedig katolikus. Popper báró nem volt hajlandó a kereszténységre térni; a nő idegenkedett magát »felekezetenkülüinek« nyilvánítani. Ha ezt teszi vala, az Ausztriában most divó törvény szerint Popperral ugynevezett »szükségbeli polgári házasságra« léphetett volna.

Megkísértették az esetet a párisi nuntiusnak bejelenteni azon kérelemmel, miszerint Rómában a katolikus nő számára dispensatiót eszközöljön arra, hogy Blanka grófnő vallásának, melyhez ragaszkodik, megváltoztatása nélkül a zsidóvallású Popper Sándor báróhoz nőül mehessen.

A párisi nuntius az ügyről Rómában jelentést tett. Átment az ott az illető egyházi bíróságokon, melyeknek föladata vala a pápát megillető végeldöntést előkészíteni. S miután a pápa az illető bíróságok véleményeit megfontolás alá vette, megengedte a Castrone Blanka és Popper Sándor közti házasságot a nélkül, hogy utóbbinak a kereszténységre kellene áttérnie.

Ez az ügy historicuma.

Kisérjük már most azt egy kis magyarázattal.

Midőn nálunk az országgyűlésen a keresztények és zsidók közti házasság kérdése tárgyalás alá vétetett, főpapjaink erélyesen ellene nyilatkoztak, már csak azért is, mert a házassági akadályok megszüntetése nem tartozik a világi hatalom köréhez.

Közlőben az egyház mindig elismerte, hogy a házasságot Isten már a paradicsomban szerezte, Krisztus urunk azt szentség méltóságára emelte. A házasság tehát már Krisztus előtt létezett, és Krisztus után is az egyház a zsidóknak zsidókkal, pogányoknak pogányokkal vagy zsidóknak pogányokkal kötött házasságát nem tekinti érvénytelennek, ami abból is kitűnik, hogy ha az ily házások a kereszténységre térnek át, házasságuknak megkötését nem szükséges megújítaniok.

Azonban a keresztényekre nézve a házasság egyszersmind vallási jelleggel bir, reánk katolikusokra nézve az egyike a Krisztus által rendelt hét szentségnek, és azért már szent Pál a korinthusiakhoz írt leveleiben foglalkozik azon keresztények állásával, kik nem-keresztényekkel élnek házasságban, és foglalkoztak azóta e kérdéssel igen gyakran a zsinatok.

Kétféle esetek fordultak akkor elő, hogy a nem-keresztény házasságban élők egyike kereszténynyé lett, a másik fél pedig zsidó vagy pogány maradt; továbbá fordultak elő esetek, hogy keresztények nem-keresztényekkel kötöttek házasságot. Ezen házasságok is érvényesek voltak, mert nem létezett oly házassági akadály, mely a keresztény és nem-keresztény közti házasságot érvénytelené tette volna. És tudjuk, hogy az életszentség hírében tündöklő felek is pogányokkal házasságban éltek, mint egybek közt szent Monika, szent Ágostonnak anyja, valamint a keresztények és nem-keresztények közti házasságok példáit föltaláljuk még a VI., sőt bár ritkán, a VIII. században is.

De az is bizonyos, hogy ha az ily házasságok érvényesek voltak is, az egyház azokat fontos okokból inkább türte, mint helyeselte. S azért, amint a keresztény egyház megszilárdult, a zsinatok mind határozottabban nyilatkoztak az ily házasságok ellen, sőt utóbb azokat meg is tiltották.

E tilalom azonban nem alapszik sem isteni, sem természeti törvényen, hanem az egyház pozitív törvényén. S mivel csupán egyházi törvényen alapszik, fontos körülmények közt, e tilalomtól fölmentés is adható.

Ily fölmentés megadására a hitetlenek közt működő hittérítők az apostoli szentszéktől most is kapnak engedélyt. E fölmentés a missió-országokban akkor szokott megadatni, ha a katolikus fél vallására nézve nincsen a csábítás veszélyének kitéve, ha biztosság van az iránt, hogy a születendő gyermekek a kath. vallásban neveltetnek, és végre valószínűség forog fönn arra nézve, hogy a nem-keresztény fél a kereszténységre fog térni.

A keresztények és nem-keresztények közti házasság tilalma alóli fölmentés tehát az egyházban tetteleg gyakoroltatik; de mivel a tilalom általános, a fölmentést csak a pápa adhatja meg, vagy az, kinek erre a pápa rendkívüli fölhatalmazást ad. És e fölmentés nem is csupán a pogányok közt missiókban, hanem egyes esetekben máshol is szokott megadatni körülbelül oly feltételek alatt, minők alatt az a missiókban szokásos.

Természetesen a szentszék nem fogja nyilvánosságra hozni, hogy Popper báró minő garantákat nyújtott, mert az a lélek benső életét érinti. Arról azonban minden katolikus teljesen meg lehet nyugodva, hogy ő szentsége, mielőtt a fölmentés megadására határozta el magát, a legalaposabban nem csak megvizsgáltatta, hanem maga is megvizsgálta azon kétségtelenül fontos okokat, melyek őt arra birták, hogy ezen külön esetben a fölmentést megadja. Arról biztosak lehetünk, hogy a keresztény fél vallása veszélyeztetve nem lesz, s hogy a születendő gyermekek a katolikus vallásban fognak neveltetni, sőt bizunk, hogy Isten kegyelmével a zsidó fél is megtér s ez által a házasság szent frigyét annál bensőbbé fogja tenni.

RÖVID HIREK.

* **A trónörökös-pár** a montenegrói fejedelem vendége volt Márczius 21-ikén Cattaróból indult Cetinjébe négy ló által vont montenegrói udvari kocsiiban. Az nap udvari ebéd volt. Nikita fejedelem a következő toasztot mondá:

»Poharamat üritem ő Felsége az osztrák-magyar császár és király, ő Felsége a császárné és királyné, az egész császári ház és kivált ő császári és királyi fenségeik: a trónörökös és a trónörökösné, — kikinél magasabb vendégeket Montenegro még nem üdvözölt, — egészségre.«

A trónörökös e köszöntőre a következő toasztal válaszolt:

»Poharamat üritem ő fenségeért, a fejedelemért, ő fenségeért a fejedelemnéért, a fejedelmi családért és szép országáért és vitéz népeért.«

Cetinje és a szomszédos hegyespartok kivilágítása nagyszerű látványt nyújtott. A palota előtt zenekar játszott és nagy tömegekben hullámozott a nép. A vendégek a fejedelmi pár kíséretében az erkélyről tekintették meg a tüzijátékot, melynek befejeztével Nikita fejedelem az összegyűlt lakosság közé lekiáltott: »Éljen az osztrák-magyar trónörökös-pár!« A közönség perczekig tartó lelkesült zsvio- és hurrah-kiáltásokkal viszonzta a fejedelem szavait.

* **Ő Felsége** a zauszinai gör. kath. egyházközségnek iskolája felszerelésére 50 frtot, a solymosi gör. kath. egyházközségnek iskolája helyreállítására 50 forintot, a bodolyai r. kath. egyházközségnek iskolája helyreállítására és berendezésére 50 forintot, a zarisói gör. kath. egyházközségnek egyelemileányiskola felállítására 100 frtot méltóztatott magánpénztárából legkegyelmesebben engedélyezni.

* **Husvétii kéjvonatok Bécsbe.** Husvétkor április 4-én kéjmeneteket rendez az oszt.-magyar államvasut-társaság valamennyi

vonalaról Bécsbe és Budapestre igen mérsékelt menetdíjak mellett. E napon Budapestről-Bécsig (oszt. államvaspálya) és megfordított irányban egy-egy külön vonat közlekedik leszállított menetdíjak mellett. A menettérti jegyek 10 napi érvényességi tartalommal bírnak. A külön vonat elindul Budapestről 10 óra 30 perczkor este, Bécsből 10 órakor este. Visszautazásra a futár-vonatok kivételével bármely vonat használható. Visszamenetkor az utazást tetszés szerint bármely állomáson a tértijegyek érvényességi tartamán belül egyszer félbe lehet szakítani, mi mellett az utas, mielőtt a vonatot elhagyja, azonnal az állomási főnöknél tartozik bemutatni jegyét, hogy az utazás félbeszakítását a jegyen megjegyezhesse.

* **Egyházi előléptetések.** Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére, a váci székeskáptalan nagyprépostjává: **Neszveda István** philomelai felszentelt püspököt, címzetes apátot, püspöki helynököt és olvasó-kanonokot nevezem ki; s ugyanezen káptalanban **Poroszkay Péter** címzetes prépostnak és éneklő-kanonoknak az olvasó-kanonokságra, — **Virter Bertalan** novii választott püspöknek, címzetes apátnak és örkanonoknak az éneklő kanonokságra, — **dr. Kovách Pál** címzetes apátnak és székesegyházi főesperesnek az örkanonokságra, — **dr. Virter Lajos** címzetes prépostnak és csongrádi főesperesnek a székesegyházi főesperességre, — végyül **Tanács János** címzetes prépostnak és legidősb mesterkanonoknak a csongrádi főesperességre való fokozatos előléptetését jóváhagyom. Kelt Bécsben, 1885. évi márczius hó 14-dikén. **Ferencz József**, s. k., Trefort Ágoston s. k.

* **Uj templom.** Alsó-Kubinban új róm. kath. templomot építenek, melyhez gróf Zichy Ede 30 ezer forintot utalványozott. A költségeket az árvai uradalom fedezi, a megye pedig munkásokat rendelt ki 17 községből.

* **Halálozások.** Ft. **Bencze Pál** plebános élete 67-ik, lelkipáztorkodása 37-ik évében meghalt Szt.-Katólnán. — Ft. **Szabó Adolf** kegyesrendi áldozár, a podolini társház második főnöke, társházi lelkiatya e hó 23-án, élete 73-ik s szerzetessége 55-ik évében Podolinban jobblétre szenderült. — A csernek-hegyi monostorban e hó 17-én meghalt a Szent Bazil-rend tartományi főnöke, **Mikita Máté**, ki tisztét 1869 óta viselte. Temetése e hó 20 án délután ment végbe nagy részvét mellett. Az ő. v. f. n.

* **Herczeg Schwarzenberg Frigyes bibornok** halála az egész világ katolikusainál mély részvétet kelt. Az elhunyt bibornok 76 éves volt s 1809. ápril 6-án született. Atyja **József János** schwarzenbergi uralkodó herczeg, anyja pedig az a Schwartzberg Paulina herczegnő volt, ki 1810-ben I. Napoleon és Mária Lujza házassági ünnepélyén Párisban, baleset folytán, életét vesztette. Legifjabb fia Frigyes herczeg eleinte jogásznak készült, de első éves jogász korában önkénytelen papi pályára lépett s olyan gyorsan haladt előre az egyházi rangfokozatokban, hogy már 27 éves korában érsek, hat évvel később pedig bibornok lett. Már évek óta ő volt anciennitás szerint legidősebb bibornok s a szent testület egyetlen tagja, kit még XVI. Gergely pápa nevezett ki 1842. jan. 21-én. 1850-ben neveztetett ki prágai érsekké s a kiváló állásban 35 évet töltött.

* **Az új pannonhalmi főapát** megválasztása ügyében ápril hó 8-án a rend főmonostorában convent tartatik. 9-én fog megválasztatni ft. dr. **Zalka János** győri püspök ur ő excellentiája, mint apostoli kir. biztos elnöke alatt a három főapátjelölt, kik közül ő Felsége nevezi ki rendesen a legtöbb szavazatot nyert, első helyen candidaltat. Az új főapát a 997-ik évtől számítva, a rend főpapjainak sorában a hetvenedik lesz.

* **Apró hírek.** Verespatakon a diphteritis uralkodik. — A muraszombati póstán 10,000 forintnyi sikkasztás történt. — Deresikán Pozsonymegyében márcz. 21-ikén nagy tűz dühöngött. — Vilmos német császár születésnapjára Berlinbe az első távirat a mi felségünktől érkezett.

IRODALOM.

— Előfizetési felhívás „Magyarhon ezredéve” című hármasköltményre.

A »Magyarhon ezredéve«, című költeményes munka egészét a következő három rész képezi:

I. Ünneplő ének. II. A nemtők, idyll. III. Szellemelek gyűlése, melodrámai költemény három szakaszban, csoportok kardalaival és elvonuló ködfátyol-képekkel.

Az egész mű 2446 versre terjed, melyből magára a melodrámára 1909 szavaltati sor, a kardalok strófáira pedig 168 sor esik.

A költemény olvasmánynak van szánva akképen, hogy egyes jelenetek és jellemelek szavalmányi gyakorlatokra is igen alkalmasak lehetnek.

Oly olvasmányt szándékozom a serdülő és érettebb ifjúság kezébe adni, mely, midőn egyfelől a szüzsibb érzelmet nem sérti, másfelől az erősebb, zordabb indulatok kifejezéseit is feltüntetvén, az ellentéteket lehetőleg kiegyenlíti s a lelket emelve szívemesítőleg hatni törekszik, egyuttal a higgadtabb, idősebb olvasóval sem akarja éreztetni az untatás gyötrelmeit.

A mű — mintegy tiz-tizenegy iven — igen elegáns nyomással, finom papiroson és díszes borítékkal a f. évi husvétig — legkésőbb az országos kiállítás megnyitásáig — fog megjelenni.

Előfizetési ára egy forint. Kemény kötésben 1 frt 30 kr. Gyűjtőknek minden nyolcz példány után egy tisztelet-példánnyal szolgálok.

A gyűjtőveket az előfizetési pénzzel együtt (s ezt akár postaltalvánnyal) legkésőbb 1885. február hó 15-ig egyenesen hozzám (IV. ker. községi reáltanoda, reáltanoda-utca, 7. sz.) kérem beküldeni, hogy a nyomtatandó példányok számára nézve tájékozva lehessenek, miután nagyobb számú fölös példányokat nyomtatni nem szándékozom.

Budapesten, 1885. évi január hó 7-én.

N e y F e r e n c z, a belvárosi reáliskola igazgatója. (IV. ker. reáltanoda-utca 7. sz.)

— A kath. olvasóközönséghez. Hogy az imaszándékok a „Legszentebb Rózsafüzér Királynéja” cz. folyóirat első számában, mely 8000 példányban fog szétküldetni, közölhetők legyenek, kérem azokat apr. 8-dikáig bezárólag postára tenni. Nemcsak az előfizetési pénzeket (ez évre 1 frt), hanem az ismertetés végett beküldendő Mária-műveket és nagyobbsúlyú leveleket is, hogy az utólagosan fizetendő nagy posta-költségektől meg legyek kímélve, csakis e czimre kérem: P. Angelicusnak Mariastern, posta Alt-Gradiska, Slavonia. Csak egyszerű levelek czimezendők Banyalukára.

P. Angelicus.

MINDENFÉLE.

Egy vigkedvű suhancz többek jelenlétében azzal dicsekedett, hogy 10 percz alatt képes egy pár cipőt készíteni.

Fogadásra került a dolog.

A suhancz előveszi egy pár eszmáját, levágja róluk a szárazakat, s készen voltak a cipők; a fogadás meg volt nyerve.

* * *

R. báró házasodni készül.

— Mennyire vagy már ügyveddel?

— Oh minden rendben van!

— Szép a menyasszony?

— Valószínűleg; de még nem ismerem, most várom a fényképet s a telekkönyvi kivonatot.

* * *

Találkozik a paraszt ember egy urral.

— Kivel beszél a tekintetes Ur? — kérdi a paraszt.

— Hát csak magammal beszélek.

— No már kérem alásan téns ur! Én olyan bolond emberrel nem állnék szóba!

Társulati Értesítő.

A Szent-István-Társulat

1885. márcz. 26-án tartott vál. ülése.

Elnökség: gróf Apponyi Albert elnök, dr. Tárkányi Béla apátkanonok, alelnök.

Gróf Apponyi Albert elnök jelentvén, hogy elnöktársa, gróf Károlyi Sándor országgyűlési teendők miatt akadályozva van a megjelenésben, értesíté a választmányt, hogy a nagygyűlési jegyzőkönyv a megbizottak által hitelesített.

Továbbá értesíté a választmányt, hogy a nagygyűlés által helybenhagyott módosított alapszabályok megerősítés végett a belügyminiszteriumhoz terjesztettek.

Ugyancsak gróf elnök jelenté, hogy a nagygyűlés határozata folytán a Társulat hódoló feliratot fog O szentségéhez intézni, melynek átadására az 1000 francnyi szeretetadomány kíséretében a választmány helybenhagyásával a Rómába utazandó dr. Tárkányi Béla apátkanonok, társulati alelnökök kérte föl.

Erre dr. Tárkányi Béla apátkanonok, társ. alelnök fölolvasta az általa készített latin felirati javaslatot, mely egyhangulag elfogadtatott.

Társ. alelnök jelenté, hogy nagymélt. Lipovniczky István nagyvárad püspök a társulat könyvtárának ajándékkul kedveskedik a Bunyitay Vincze által írt »a nagyvárad püspökség története« III-ik kötetével. A választmány hálával fogadván az adományt, elhatározta, hogy a Társulat köszönete levélben fejeztessék ki az elnökség által.

Társ. alelnök bemutatta az orsz. központi legényegylet 1884-iki Évkönyvét, mely szintén a könyvtár számára küldetett. köszönettel fogadtatott.

Az irodalmi és gazdasági bizottságok tagjainak megválasztása a jövő vál. gyűlésre halasztatott.

Ajándékkönyvekért folyamodtak az andrásfalvi kath. hitközség Bukovinában és az erdeviki kath. hitközség Slavoniában. Az igazgatóság megbizott a kért adománykönyvek kiszolgáltatásával.

Jelentetett, hogy néhai Jáky Ferencz volt oslii lelkész a Társulatnak 10 forintot hagyományozott.

Több tárgy nem lévén, a jegyzőkönyv hitelesítésére fölkértek Bossányi László és Bogisich Mihály vál. tagok.

NYILT TÉR.

Az egyházi főrendekhez.

Miután bécsi gyári-raktár-helyiségemből már oly sok gazdag és pompás dísztermény lett megvéve, annál fogva legujabb képes árjegyzékemben többet közlök rajzban tüntettem ki s örömmel kész vagyok azt kívánatra ingyen és bérmentve megküldeni. Miután én már a legmagasabb uralkodóház számára is számtalan ékítményt szállítottam, és már közel husz éve, hogy ő Eminenciája, a biboros herceg-prímás egyedüli szállítója vagyok s ez idő alatt ő eminenciájának már több, mint 100,000 frtert ékítményt készítettem, s alig van püspökség és káptalan, mely az én cégemtől Bécsben a legdusabb kiállítású templomi ékítményeket ne vásárolt volna, e szerint bátor vagyok magamnak azzal hizelegni, hogy a művészet terén

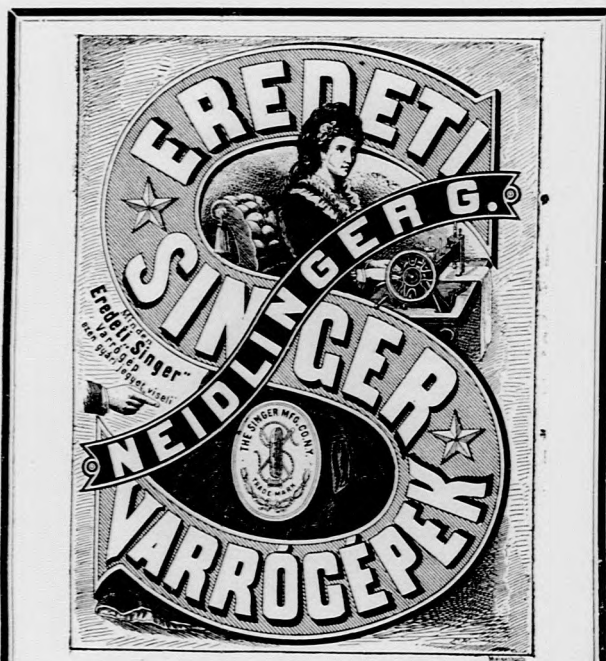
szakmában a legszebbet is képes vagyok előállítani, s ennél fogva bátorodom az egyházi főrendeket felkérni, hogy netalán szükség esetében ne feledkezzenek meg bécsi cégemről, ahonnan mindenkor kész vagyok rajzokat és mintákat, a szövészet és himzésekből szives betekintés végett bérmentve megküldeni.

Kiváltképen infuláimra hívom fel a figyelmet, melyek csodálatraméltó alakjuk s gyönyörű szabályszerű szabásuk, mint szintén izlésteljes kiállításuk és olcsóságuknál fogva általában közeliismerésben részesítették.

Fogadják Főtisztelendőségek legmélyebb tiszteletemet
(11—26)

Zambach J.

HIRDETÉSEK.

Legjobbak a világon
és egyszerű valamint tartós szerkezetüknel fogva minden más varrógépek között előnyben részesülnek.

Helyben valódiak csak

Neidlinger G.-nél Váci-utca 26 sz. kaphatók.

10—12

Miseruhák és egyházi szerek gyára.

Római katolikus rítusban.

Miseruhák, dalmatikák, pluviálék, albák, rochetek, zászlók, lobogók, Monstranzok, kelyhek, ciboriumok, füstölők, lámpák, gyertyatartók chinapróba-ezüstből,

Pontificale-eszközök
a leggazdagabb szerelésig.

ZAMBACH és GAVORA

Budapest, Váci-utca 17. szám.

Ő Eminentijára a bibornok Magyarország Herceg Primásának szállítója.

Megrendelések a legrövidebb idő alatt pontosan eszközöltetnek.

Nem tetsző tárgyak kicseréltetnek.

40—52

BUDAPESTI ASZTALOS-TÁRSASÁG

JÓZSEFTÉR 1-ső szám.

Hazai készítmények.

A hazai asztalos-társaság mesterei ajánlják nagy raktárukat kész asztalos és kárpitos-butórok, a legegyszerűbbektől a legfinomabbakig, igen olcsó árakon, jótállással a minőség szilárdságért.

Képes árjegyzéket ingyen s bérmentesen küldünk. Vidéki megrendelések 10% felhízetés ellenében teljesítetnek. Csomagolásért 4%

1—10

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek-gyára, harang- és ércöntőde,

Budapest, Rottenbiller-utca 66. szám,

ajánlja a magas episcopatus, egyháziatyák és gondnokoknak rég fennálló és legújában a korszellem igényeinek mindenképen megfelelőleg berendezett, hazánk legnagyobb

harangöntődjét

jó csengésű, zenészi összhangu harang-csoportok és egyes harangok készítésére legfinomabb ércből.

Különösen figyelmet, a magas kormány által szabadalmazott vaskoronára, és minden dörzsöléstől ment tengelygyaira, melyek által a harangok forgathatók, ennél fogva a megrepedés-től óva vannak, könnyen lódíthatók, a haranglábát nem rázkódtatják, egyszersmind a hang teljes kiterjedését, mélységét és a torony szilárdságát lehetősitik.

Költségvetések és képes árlapok kívánatra díjmentesen küldetnek.

(22—25)

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 13-dik szám.) — Felelős szerkesztő: **Ágoston Antal.**

Budapest, 1885. Nyomatott az Athenaeum r. társ. nyomdájában. (Ferenctiek-tere Athenaeum-épület.)